

Հայեացք

ՇՔԱՆՇԱՆ ՄԸ...

«ՀԲԸ Միութիւնը, իր հարիւրամեայ գործունէութեան ընթացքին, ոչ միայն շարունակած է գոյատեւել, այլ՝ բարգաւաճած, որովհետեւ միշտ գիտակից եղած է հայ ժողովուրդի կարիքներուն, ի պահանջեալ հարկին ամէն մարտահրաւէր դիմագրաւելու խիզախ նախնամտախորհրդով»:

Այս գրութիւնը վերջարանն է Հաղորդագրութեան մը, որ Հրապարակեք է ՀԲԸ Միութեան Կեդրոնական վարչութիւնը, որուն մէջ կը յայտարարէ փակուած Մեկոնեան Կրթական Հաստատութեան (ՄԿՀ) որպէս «նշանակալից եւ պատմական մէկ կրթարանը» այդ միութեան «յետ սպառիչ խորհրդակցութեանց եւ ամբողջական վերածելու միջոցով»:

Տխուր վախճան մը անկասկած, ոչ թէ նշանակալից եւ պատմական մէկ կրթարանի մը, այլ՝ եւ ազգային գոյատեւման իսկական խարխախի մը: Եւ Կեդրոնական վարչութիւնը ՀԲԸ Միութեան յարմար տեսեր է այդ խարխախը փակել, յետ ամբողջական վերածելու միջոցով:

Հիմա, մենք պիտի գրենք ուրիշ վերջարան մը նոյն այդ Հաղորդագրութեան, ըստ մեր Հայեցողութեան, ապա իրարու հետ պիտի բաղդատենք այդ վերջարանները, Հասնելու Համար եզրակացութեան:

Ահաւասիկ մեր վերջարանը նոյն այդ Հաղորդագրութեան.

«ՀԲԸ Միութիւնը իր հարիւրամեայ գործունէութեան ընթացքին, ունեցել է լուսաւոր եւ մութ շրջաններ: Անոր ծնունդն իսկ, յուսատու փարոս մըն էր, մանաւանդ երբ կու գար հայ ժողովուրդին ամէնէն մտայլ եւ տխուր շրջանին»:

«Մեր Միութեան հետապնդած նպատակներն ու սնուցած աւանդութիւնները անցեալին հիմնադրեցին հայը, որ ՀԲԸ Միութիւնը հայկական դիմագիծով, ընդամուր ձգտումներով, բարեգործական խոշորագոյն կազմակերպութիւնն է հայ ժողովուրդին: Բայց այդպէս չմնաց ՀԲԸ Միութիւնը մեր օրերուն: Մե՛նք, այդ Միութիւնը վերածեցինք գեղատիպ յուշամատենի մը, որուն մէջ արձանագրուած է, անոր կեանքի պատմութիւնը, որ պատմութիւնն է վերապրումի սրտառուչ ջանքերու, գաղթակայաններու, դարմանատուներու եւ անկէ ետք եկող դպրոցաշինութեան»:

«Մե՛նք չկրցանք տնտեսապէս բարեկալուած, աշխարհաբաղաբաշխի հայուն սիրուն ու հոգին նուաճել եւ ըլլալ անոր միտքին ամէնէն շքեղ արտայայտութիւնը»:

«Այսօր մե՛նք, մե՛նք, որ ՀԲԸ Միութեան ամէն

Միութեան ներկայ ղեկավարութեան:

Այդպէս կ'ուզէ Հայ ժողովուրդը եւ այդպէս պիտի ըլլայ: Բարեգործականը պիտի ըլլայ այն տունը, որուն մէջ պիտի ապրին Հայ ժողովուրդին ազգային շահերն ու ազգային գիտակցութիւնը եւ Հոն պահպանուի այդ շահերուն յարադրութիւնը միւս ժողովուրդներուն հետ: Ահա իսկական Հմայքը ՀԲԸ Միութեան:

Բայց այդ տունը չեղաւ Բարեգործականը: Ոչ ալ անոր յատկագիծը դժուեցաւ Հոն: Եթէ ան տունը այդ մտահոգութիւնը իր վրայ եւ սկսէր կառուցելու աշխատանքին, ան անպատճառ պիտի հաւասարէր Հայ ժողովուրդին:

Հոսկէ կը սկսի ՀԲԸ Միութիւնը վերածուիլ եւ դառնալ բարեսիրական գրասենեակ մը, որ ոչ մէկ ատեն ատիկա կը գնահատուի «բարգաւաճում» բառով: Բարգաւաճիլ կը նշանակէ մեծնալ, հաւասարիլ Հայ ժողովուրդին եւ մնալ անոր ներշնչման աղբիւրը:

Բարգաւաճումը արդիւնք է, ինչու չէ նաեւ գործընթաց մը, որ նախ կ'ըլլայ կառոյցի մը ճշգրիտ շահագործումով ապա այդ կառոյցին առաջելութեան անշղոթութիւնը հետապնդելով, ի պահանջեալ Հարկին արդիականացնելով դայն, բայց միշտ նախատեսելով դալիք դժուարութիւնները եւ պատրաստուիլ անոնց դէմ: Առանց այս Հանգրուաններուն իրագործման, ոչ մէկ բան կը բարգաւաճի եւ կառոյցը կը փտտի: Հոս է իսկական մտիտմը՝ այն ժամանակը որ կը վատենք սպասելով:

Ամէն գործ իր շարունակութիւնը ունի քանի դեռ կեանք կայ աշխարհի վրայ:

Բարեգործականի նախորդ ղեկավարութիւնը չինքն զպրօքը, նոր ղեկավարութիւնը մշակեց ազգային կրթական դրութիւն մը: Նախորդ ղեկավարութիւնը չինքն մշակութային կեդրոնը, նոր ղեկավարութիւնը յօրինեց մշակութային քաղաքականութիւնը սփիւռքահայուն: Ոչ անշուշտ: Եթէ ըլլային ատոնք, մենք պիտի տեսնէինք ՀԲԸ Միութեան Հրատարակած Հայերէն լեզուի արդիական եւ չքեղ դասագիրքը, օտար չքեղ Հրատարակութիւններու կողքին, որ բխած ըլլար ՀԲԸ Միութեան կրթականի ծրագիրէն, զօրացնէր աշխարհով մէկ տարածուած մեր մեծ Միութեան դպրոցական շէնքերուն գոյութիւնը եւ ճիշդ ուղիի մէջ զնէր անոնց առաջելութիւնը: Պիտի տեսնէինք Հայ մանուկին եւ պատանիին Համար պատրաստուած մանկապատանեկան գրականութիւնը, Հոգ չէ թէ թարգմանուած, բայց Հայերէն լեզուով: Պիտի տեսնէինք Հայ կրթութեան գինուորը պատրաստ-

մէկ գնունը կը դնեն այսօր հարցականի տակ: Հայկական... Բարեգործական... Ընդհանուր... Միութիւն... որովհետեւ մենք չկրցանք մեր ժամանակներուն մէջ մեր նայուածքը սեւեռուն պահել նուաճելի նոր բարձունքներու: Անոր համար, մեզի ժառանգ ինկած կրթական հաստատութիւններն ու մշակութային կեդրոնները, որոնք հիմնուեցան բարոյական մեծ կորովով ու նիւթական մեր ներդրումներով, կը փակենք մէկ առ մէկ յանուն իմաստուն խնայողութեան»:

Այո, այս պէտք էր ըլլար վերջաբանը այդ տխուր Հաղորդագրութեան եւ նաեւ ճշմարտախօսութիւնը անոր:

Բացատրենք մեր տեսակէտը:

Նախ ամէն բանէ առաջ ըսենք, թէ Հայը շատ բան կ'ակնկալէ Բարեգործականի Ընդհանուր Միութենէն: Շատ բան ակնկալելով նաեւ, ան պատրաստ է շատ բան տալ այդ Միութեան, որովհետեւ Հայը խորապէս Համոզուած է որ այս Միութիւնը յարմարագոյն տեղն է ուր ազգովին կրնայ խմբուիլ, ազգային շէնքի զօրացումին, իր բարոյական կորովին ու ժեղացումին եւ իր իմացական աշխատանքի ընդլայնումին Համար: Ասոր գիտակցութիւնը պէտք է ունենայ ՀԲԸՄի ղեկավարութիւնը նախ եւ առաջ, որպէսզի գիտակցութիւնը ունենայ իր պատասխանատուութեան: Այսպէ՞ս կ'ուզէ Հայ ժողովուրդը եւ ոչ մէկը կրնայ արգելք կենալ անոր փափաքին: Այս փափաքը, անոր ազգային կամքի ու գոյատեւման Հզօր արտայայտութիւնն է, որ միեւնոյն ատեն պիտի ըլլայ խթանիչ ուժը

տող ուսուցչանոցը: Վիտի տեսէինք Հայազգի-տութեան կեդրոնը եւ Հայ արուեստը աւելի բարգաւաճ վիճակի մէջ: Այլ խօսքով, պիտի տեսնէինք բազմացումը մեր մշակութային եւ կրթական կառոյցներուն, նուազումին փոխարէն:

Մշակութային քաղաքականութիւնը իմացական անկախութիւն պիտի շնորհէր նաեւ սփիւռքահայուն, որուն միջոցով ան պիտի ազատուէր օտար Հասարակարգերու գաղափարական պայմանականութիւններու մէջ կաղապարուելու վտանգէն եւ պիտի ունենար իր իմացական բարգաւաճումը: Այս ձեւով պիտի պատրաստուէր արդի Հայ մարդը պատրաստ շէնք դարու Հարցականներուն դիմաց, որպէսզի ան ալ իր կարգին, այս նոր դարուն մէջ, մասնակցի մարդկութեան ճակատագրի տնօրինման: Ահա իսկական բարգաւաճումն ու Հրաշալի խնայողութիւնը Հայուն: Ահա իսկական բարեգործութիւնը ՀԲԸ Միութեան՝ պատրաստել շէնք դարու արդի Հայ մարդը: Մինչ՝ խորապէս Համոզուած ենք, որ ազգ մը չանհետիր Հացի անբաւարարութենէն, այլ կ'անհետի երբ Հեռանայ իր լեզուէն եւ ազգային մշակոյթէն:

Վա՛յ այն Հայկական կազմակերպութեան, որ իր ժողովուրդին նոր Հարցերը լուծելու Համար կը Հետեւի օտարացումի պատշաճելու ձգտող գործելակերպի մը: Ան անպատճառ կործանումի կ'առաջնորդէ իր ժողովուրդը:

Ամէն ժամանակ ունի իր նուաճելի բարձունքները եւ իր նուաճելու եղանակը, բայց բոլոր ժամանակներն ալ պէտք ունին իմաստու-

թեան: Իմաստութեան շնորհիւ է որ մարդը կը տեսնէ անտեսանելին՝ պաշտօնաւոր եւ ատոր Համաձայն կը կազմակերպէ իր ուժերը: Իմաստութեան շնորհիւ է որ ան կը պահպանէ իր արժանապատուութիւնը, որպէսզի ան ալ իր կարգին վտարէ մարդուն միտքի ու հոգիի միջակութիւնը: Նորին վսեմութիւն միջակութիւնը, որ թաւեր է այս օրերուն մեր Միութեան ուսերուն եւ պիտի առաջնորդէ զայն դէպի փակում:

Դէպի փակում կ'առաջնորդուի Բարեգործականը այսօր, այո, դէպի փակում: Եւ ասիկա կ'ըսենք, ոչ թէ Մեղգոնեան Կրթական Հաստատութեան նման անուանի կառոյց մը փակուելուն Համար միայն, այլ կ'ըսենք որովհետեւ Բարեգործականը երկար ատեն դադրած է տեսնել աչքերուն առջեւ գոյացած բարձունքները: Եալկած է միջակութեան քաղցր բեռը իր ուսերուն եւ նստած է ոչնչապաշտութեան սահնակը: Ոչնչապաշտութեան սահնակը նստողը, կը Հասնի անհեթեթութեան անդունդը եւ անկէ ետք է որ կը Հասնի Հայուն գործնական միտքը: Փլատակներու վրայ միայն Հայը կը բռնուի ուշիմութեան տենդէն եւ կը դիմէ առաւելագոյն խնայողութեամբ մատակարարել իր սրամազրութեան տակ եղող կառոյցները... եւ վերջապէս «յետ սպառիչ խորհրդակցութեանց եւ ամբողջական վերաժեւորումի, միաձայնութեամբ կ'որոշէ փակել»: Այո, փակել: Բայց ինչո՞ւ փակել: Առանց նորը հիմնելու, հինը չեն փակել: Հինը ինքնաբերաբար կը Հալի նորին մէջ, երբ նորը ապացուցէ եւ արգարացնէ իր գոյութեան իմաստը:

Մեղգոնեան Կրթական Հաստատութեան փակման որոշումը, որ յաջորդեց ՀԲԸ Միութեան պատասխանատուներու կողմէ եղած Հակասական յայտարարութիւններուն, Հայ ժողովուրդին կ'ըսեն բան մը, թէ սփիւռքի տարածքին վրայ բազմացեր են լարուած թակարդները անվեհեր քալող Հայորդիներուն ոտքերուն տակ: Հոգ չէ թէ քալես մղոններ, շահիս փորձառութիւններ եւ յանկարծ... թակարդ մը կը բանի ոտքիդ տակ եւ դուն ու քու շահած բոլոր իմաստութիւններդ կ'իյնաք այդ թակարդին մէջ: Զգո՞յ՛ ռեբմն: Անորոշութիւն կոչուող ուրուական մը կը պտըտի մեր մէջ եւ կը լարէ այդ թակարդները մեր ոտքերուն տակ, Հաւատապիկնդ ղեկավարութեան մը փոխարէն:

ՀԲԸ Միութիւնը պիտի մեծնար, զօրանար եւ դառնար միահամուռ Միութիւն մը, եթէ անոր ղեկավարող Կեդրոնական մարմինը հեռու մնար ինքնապաստան ըլլալէ: Այդ պիտի տար, անկասկած, ժողովրդական դիմադրի՞ծ մը այդ Միութեան, եւ, բարձրացնէք անոր անդամու-

թեան վստահութիւնն ու համակրանքը իր ղեկավարութեան հանդէպ:

Կեդրոնական վարչութիւնը չէ, որ «լուրջ գնահատումի» պիտի ենթարկէ «իր աշխատարած գործունէութեան այլազան ծրագիրներուն անցեալի իրագործումները», ինչպէս կը յիշուի այդ նոյն հաղորդագրութեան մէջ, այլ հայ ժողովուրդն է որ գնահատումի պիտի ենթարկէ ՀԲԸ Միութեան Կեդրոնական վարչութեան իրագործումները, եթէ ընդունի այդ նոյն վարչութիւնը, թէ համազգային տարողութեամբ, մեծ Միութեան մը վարչութիւնն է եւ ատիկա «նոր մղում» պիտի տայ իր գործունէութեան:

Փակումը քաղաքականութիւն կ'ըլլայ, երբ Հինը քանդենք նորը տակաւին չհիմնած: Երբ մենք ուշանանք տեսնելու նոր մարտահրաւէրները: Փակումը քաղաքականութիւն կ'ըլլայ, երբ ուշացումը մտիչ մեր ժամանակն ու դրամը, վերջ ի վերջոյ մտխելու համար մեր ինքնութիւնն ու ազգային գիտակցութիւնը: Ահաւասիկ ահաւոր փակո՛ւմը եւ հրաշագեղ մտխո՛ւմը Բարեգործականին:

Վերջապէս, այդ անարգ փակումն է որ անդունդ մը կը բանայ ՀԲԸ Միութեան եւ հայ ժողովուրդին միջեւ, որուն մէկ կողմը կը կենայ ՀԲԸ Միութիւնը առանձին իսկ միւս կողմը կը կենայ հայ ժողովուրդը հայկական դիմագիծով, ընդհանուր ձգտումներով, բարեգործութեան հետամուտ:

ԱՐԱ ՃՈՒՀԱՐԵԱՆ

(Հալէպ)